

Alkonynapló

(Füstbe menesztett terv) Azt terveztem, hogy ha még egyszer kijutok Kaliforniába, lakókocsit bérelek, és M. L.-lrel bebarangoljuk az állam északi felét, sőt, még Oregonba is átruccanunk. Két éve már tettünk rá kísérletet, de autónk alkalmatlansága és az idő rövidsége folytán csak San Franciscóig jutottunk, ahol főként a Golden Gate-hidat akartuk megnézni, de az a malőr ért bennünket, hogy ködbe burkolózott, és semmit se láttunk belőle, mialatt áthaladtunk rajta. Majd félévszázada a 80-as autópályán kelet felől érkezve jómagam ugyan érintettem Sacramentót, de ennél északabbra sosem jutottam. Ilyenformán Észak egészen kimaradt az életemből. Akkor meg minek menjek most már oda? Hogy táborozzak a Cascade-hegyláncban, túrázzak a Klamath-hegységben, a Shastában vagy Oregonban megmártsam az ujjam a híres Crater-tóban? Ezért nem érdemes. Nemcsak az öregség mondatja ezt velem, hanem az is, hogy idegennek érezném arra magam. Letettem hát róla. Igaz, utóbb az is kiderült, hogy egy ilyen mozgó apartman olyan drága, hogy meg sem tudnám fizetni. Csak egy közönséges szedánt kölcsönzők, és Dél-Kaliforniában maradunk, amelyet ismerek és szeretek. Régen volt, de már nincs ott se lakásom, se megélhetésem, mégis újra és újra visszatérek. Ha ott vagyok, még mostoha körülmények közt is, olyan, mintha itthon lennék. Vagy olyanabb, mert nincsenek személyes emlékeim arról, ami volt, a régi, az indián, a spanyol, a pionír Kaliforniáról, és kevésbé fáj a hiánya.

(Bizonyosság) T. temetésén arra gondoltam, hogy én leszek a családból az utolsó, akit a szajlai temetőben földelnek el.

(Erdőgazdálkodás) Darnóban megint tarvágás folyik. Olyan, mintha őrült sebészek altatás nélkül felnyitnák a mellkasomat, és eltávolítanának a tüdőmből egy egészséges részt.

(Terelés) Mióta magam is közéjük tartozom, tudom, miért esznek olyan furcsán a protézistalan öregek. A nyelvükkel közben folyton terelik a maradék fogaikra a rágnivalót.

(Önharag) Mindig haragszom, ha családom valamelyik férfi tagja vagy egy vendég vizelés után nem használja a vécében az öblítőt. Nemrég magamra is dühös voltam, ugyanis én sem hoztam működésbe. Ez a mulasztás újabb bizonyítéka növekvő feledékenységemnek.

(Anyám 2) Sokat szenvedett apámtól, aki indulatos, önző ember volt. Mindketten régen meghaltak. Ki tartja számon, milyen életet élt, ha én és a húgom nem leszünk már? És jóvá teszi-e apám a nemlétben, amit a létben elkövetett ellene?

(*Külképviselő*) 1972. szeptember című könyvemet olaszra fordították, és másodszor is megjelent Milánóban, és olyan jól fogy, hogy az új kiadásból már utánnymás is készült. Dicsérik a nagy nyomtatott lapok, az online újságok kritikussai és az olvasók a közösségi médiumokban. A kiadóm egy nagy észak-olasz körutat követően Rómába is elvitt, ahol dedikáltam a téli *Più Libri più liberi* könyvvásáron, és hallgatókkal találkoztam a Sapienza Egyetemen. A programpontok közt szerepelt a Római Magyar Akadémia, vagyis a magyar kulturális intézet is. Nem tulajdonítok túlzott jelentőséget magamnak és nagyon hiú sem vagyok, de úgy képzeltem, hogy lesz ott valami fogadásféle, esetleg felolvastatnak ebből a könyvből, vagy legalább odajön hozzám valaki, nem feltétlenül az igazgató, és azt mondja: jó napot vagy jó estét, a napszagnak megfelelően. Általában rossz tapasztalataim vannak hazám külképviselőit illetően. Ennek ellenére bíztam, annál is inkább, mert nem mindennapos, hogy egy magyar szerző könyve külföldön ilyen kedvező fogadtatásra talál. Hiába, egyik sem volt. Volt viszont egy galambdúcszerű, fútetlen manzárdszállás az intézmény vendégházában, ahol négy napig dideregtem. Tudomásul kellett vennem, hogy a magyar író a magyar kultúra külképviselői nemcsak hogy nem találják méltónak arra, hogy foglalkozzanak vele, de arra sem érdemesítik, hogy köszönjenek neki.

(*Ármány*) Tudomásomra jutott, hogy B. E., feminista irodalmár, akinek mint férfi egykoron nem viszonztam a kegyeit, az 1972. szeptemberről értekezve azt állítja, hogy mizogin, azaz nőgyűlölő vagyok. Olaszul is megjelent könyvem Olaszországban nemcsak nőnemű kritikussok dicsérik, hanem a nagyszámú, pozitív női Facebook-bejegyzésből ítélve a másik nem képviselőinek körében a legnépszerűbb. Megnyugodtam: talán mégsem vagyok nőgyűlölő.

(*Vád*) Elhunyt T., apai nagyapám, I. húgának lánya, tehát másod-unokatestvérem. Műszaki képzettségű volt, ennek ellenére ismerte, szerette a könyveimet, főként a *Halászóember*t, és büszke volt rám. Nyugdíjaskorában Egerből visszaköltözött az elárvult szülői portára, ahol később a férje halála után szálegyedül maradt. Rendszeresen látogattam, és amiben tudtam, segítettem. Évekig hősiesen tartotta magát a régi portán, a régi tárgyak közt, amelyeknek egyike dédnagyanyám menyasszonyi ládája volt, de amikor ízületi bántalmi következtében járóképtelenné vált, egy távoli idősotthonba vonult. Egyszer levelet kaptam tőle onnan. Nem részletezte, konkrétan mire gondol, de több oldalon át azzal vádolt, hogy hazudok, mert semmi sem igaz abból, amit a *Halászóember*ben a szájlaiakról, a faluról írtam, és szégyelljem magam. Nem válaszoltam, csak elképedtem, Valami szörnyű dolog történhetett ott velem. Vagy az öregség művelte ezt a rossz tréfát a fejével, a lelkével?

(*Anyám 3*) Nagyon félt az égzengéstől. Harmadikos gimnazista lehettem, és a nyári szünetben otthon, Kishegyben gombázás közben elkapott bennünket egy zivatar. Egyetlen esernyőnket fejük fölé tartva a nagy csattogás közepette lekuporodtunk az erdőben a földre. Oltalmat keresve hozzám bújt. Nem volt még öreg, de olyan volt, mintha ő lenne a gyerek, én pedig a felnőtt, aki felelek érte. Nagy gyengédség fogott el, olyan, amilyent sem előtte, sem utána nem éreztem iránta.

(*Bukás*) Meghalt H., a leghűbb barátom. G.-tól, a nővérétől tudtam meg, akinél érdeklődtem volna az állapota felől. Évek óta ágyhoz kötött, súlyos beteg volt. Egy idő után megszűntem látogatni. Féltem látni a szenvedését, a hanyatlását. Csak telefonon hívtam fel időről időre. Mikor utoljára beszéltem vele, még tudta, ki vagyok, de azt mondta, hogy Eger mellé költöztek egy faluba, amely Budapesthez is közel van. Ettől a földrajzi képtelenségtől és attól, hogy mint utána kiderítettem, továbbra is Kelenföldön laknak, még jobban megijedtem, mert azt jelentette, hogy már tudatzavarai vannak. Attól kezdve már telefonálni sem mertem. Gyáva voltam. Megbuktam.

(*Ellentmondás*) Azt vettem észre, hogy újabban egyre hosszabbnak találok a napot, és várom, hogy minél előbb véget érjen. Holott az órák nyúlását, múlásuk lassulását kellene kívánnom.

(*Olasz 2*) Lehet, hogy igaza volt M. L.-nek, mikor azt mondta, hogy nem érdemes már olaszul tanulnom. Nem. De nem a hátralévő idő rövidege miatt, hanem azért, mert bármennyire töröm magam, képességeim hanyatlása folytán sosem jutok el olyan szintre, hogy olasz szerzőket olvassak, vagy egy olaszsal komoly tárgyról értekezsek. Akkor meg minek? Azért, hogy ezen a nyelven kérdezzek meg Rómában egy járókelőt, merre van X látványosság vagy a keresett szálloda, vagy ezen a nyelven kérjek pizzát egy milánói büfében? Ezért valóban nem érdemes.

(*Gonoszság*) Az igazi gonoszság mindig öncélú, értelmetlen. Nagy Imrét, '56 hős miniszterelnökét az akasztást követően a pribékek arca buktatva földelték el. Ezzel már nem okoztak neki fájdalmat. Mégsem úgy dobták be a gödörbe, hogy a hátára essen.

(*Jelentés*) A Felvégben gyerekkoromban körülbelül ötven család lakott, ami legalább kétszáz embert jelentett. M. A.-t és M. I.-t kivéve, akik Gyöngyösön kötöttek ki, a régiek közül már csak V. P. és én élünk, és mi sem ott, hanem ideát, az újfaluban, amelyhez semmi közünk.

(*Hanyatlás*) Az interneten a minap egy interjúra akadtam, amelyet én adtam egy internetes újságnak 2004-ben. Meglepett, milyen tömörek, erőteljesek a válaszaim. A kérdezőn is múlik, de amelyeket ma adok, már hígak, gyengék.

(*Olasz 3*) M. szerint igenis van értelme az olaszul tanulásnak. Ne a nyelv magas szintű beszélése, olasz szerzők olvasása legyen a cél. Máshol van a haszon. Kihívás, terápia. Tornáztatja a memóriát, munkát ad az elmének, és miként az írás, életben tartja a gondolkodáshoz szükséges idegpályákat.

(*Mészöly*) A *Saulus* megjelenése idején több nemzedéktársamhoz hasonlóan magam is kijártam hozzá Kisorosziba. Szerettem a regényt, a reveláció erejével hatott rám, és neki is tetszettek a dolgaim. 1973-ban azonban ez a számomra értékes kapcsolat megszakadt. Úgy alakult, hogy abban az évben az irodalmi hatóság jóváhagyása nélkül három hónapot tölthettem az Egyesült Államokban az iowai

International Writing Program meghívására. Itthon retorziók vártak, és a hír, hogy Mészöly megharagudott rám. DAAD-ösztöndíjat kapott, de nem utazhatott ki Nyugat-Berlinbe, hogy éljen velem, mert én Amerikában jártam. Legalábbis ezzel indokolta neki döntését a mondott hatóság. Ez megrázott, és azóta sem értem, a mester széles horizontja hogyan szűkülhetett be, akár egy pillanatra is, annyira, hogy elfogadta ezt a magyarázatot, és behódolt annak, amivel különben hadban állt.

(*Pinó 2*) Ikrek már nyolc hónapja nem jött haza, M. L. azonban nem adja fel, továbbra is kitartóan várja. Az ő tányérját is mindig feltölti táppal, és az etetést jelezve hosszasan kongatja egy pálcával az itató fémedényt. Vagy végleg elhagyott bennünket, vagy megölték valahol. Pinónek viszont még mindig esze ágában sincs kimúlni. Már alig bír menni, nem gondolja magát, mindenfelé piszkol, és meghízott, mert étvágya hatalmas, mindig csak enne. Nem kívánom a halálát, csak idegesít telhetetlenségével, nemtörődömségével. Én még nem tartok itt, de nekem is megvannak a magam öregkori torzulásai.

(*Egy halálra*) Meghalt U. T., irodalmi ragadozó is, aki, mikor egy napilap politikai okokból kirúgott a megélhetésem alapját képező állásomból, egy másik napilapban ádáz támadást intézett ellenem. Az élet végességében talán az a jó, hogy nemcsak a barátainkat veszíthetjük el, de ha szerencsénk van, az ellenségeinket is.